

**PÄÄKAUPUNKISEUDUN KAUPUNGIT
HELSINKI, ESPOO, VANTAA JA KAUNIAINEN**

**PKS-ELINKEINORYHMÄN LOPPURAPORTTI
7.12.2007**

SISÄLLYSLUETTELO

Pks-elinkeinoryhmän toimeksianto	2
Pks-elinkeinoryhmän kokoonpano ja työskentely	2
Toimeksiannon tausta	2
Toimenpiteiden eteneminen	3
I (PKS-ES, 2.1) Uusien yritysten syntymisen ja nykyisten yritysten kasvun edistäminen	3
<i>T1: Yrityshautomotoiminnan strateginen arviointi</i>	3
<i>T2: Yritysten neuvontapalveluiden kehittäminen</i>	4
<i>T3: Maahanmuuttajien yhteiset yrityspalvelut</i>	4
II (PKS-ES, 2.2) Kilpailukykyisten kasvuklustereiden ja klusteriyhteistyön tukeminen.....	5
<i>T4: Osaamiskeskusohjelman 2007-2013 toteutuksen tukeminen</i>	5
<i>T5: Osaamiskeskusohjelmaa täydentävät klusteriohjelmat</i>	5
<i>T6: Metropolipolitiikan sisältöihin vaikuttaminen</i>	5
III (PKS-ES 2.3) Kansainvälisyyden edistäminen ja kansainvälisiin yrityksiin ja investointeihin panostaminen	6
<i>T7: Kansainvälisen elinkeinomarkkinoinnin edistäminen</i>	6
<i>T8: Kaupunkien kansainvälisen verkostopääoman yhteiskäyttö</i>	6
<i>T9: PKS-yhteistyön syventäminen matkailuun ja suurtapahtumiin liittyen</i>	6
<i>T10: Vahvistetaan pääkaupunkiseudun kansainvälistä lähialueyhteistyötä</i>	6
IV PKS-elinkeinopolitiikka 2008 –.....	7
<i>T11: Linjataan pääkaupunkiseudun yhteisen elinkeinopolitiikan painotukset vuodelle 2008</i>	7

Pks-elinkeinoryhmän toimeksianto

Kaupunginjohtajien kokouksessa 9.6.2006 tehtiin toimeksianto pks-elinkeinoryhmän perustamisesta. Toimeksiannon mukaan työryhmän tehtävänä on huolehtia, että elinkeinostrategian hankkeet ja kaupunkien toimenpiteet innovaatiostrategian toteuttamiseksi sisältyvät kaupunkien strategioihin ja niitä toteutetaan suunnitellun aikataulun mukaisesti. Tavoitteeksi asetettiin myös kansainvälisen elinkeinomarkkinointiyhtiön toiminnan nivominen seudullisiin suunnitelmiin.

Pks-elinkeinoryhmän kokoonpano ja työskentely

Pks-elinkeinoryhmässä ovat jäseninä Espoon, Helsingin, Kauniaisten ja Vantaan kaupunkien edustajat. Culminatum Ltd Oy on vastannut ryhmän teknisestä avustamisesta.

Ryhmän kokoonpanossa on tapahtunut 2006-2007 joitakin muutoksia ja ryhmä koostui vuoden 2007 lopussa seuraavista jäsenistä:

Leea Markkula-Heilamo, Vantaa pj
Ritva Alatalo, Vantaa
Helena Elkala, Espoo
Marianna Harju, Kauniainen
Eero Holstila, Helsinki
Matti Ollinkari, Helsinki
Katja Pesonen, Kauniainen (Pirkko Tainan tilalle keväällä 2007).
Kari Ruoho, Espoo

Pysyvinä asiantuntijoina ryhmässä ovat toimineet Pasi Mäkinen ja Riikka Ikonen (Culminatum Ltd Oy). Ryhmän sihteerin tehtäviä hoiti Tatu Laurila Culminatum Ltd Oy:stä helmikuuhun 2007 saakka, jonka jälkeen sihteerinä on toiminut Kimmo Heinonen Culminatum Ltd Oy:stä.

Pks-elinkeinoryhmä on kokoontunut yhdeksäntoista kertaa kesäkuun 2006 ja joulukuun 2007 välisenä aikana.

Työryhmässä kuultuja tahoja ovat olleet mm. Greater Helsinki Promotion (GHP), designtoimisto Kuudes Kerros, INNOSUOMI/Patentti- ja rekisterihallitus sekä sisäasiainministeriön alueiden ja hallinnon kehittämisosasto.

Toimeksiannon tausta

Pääkaupunkiseudun kaupunkien yhteinen elinkeinostrategia (päivitetty 26.6.2006) kokoaa yhteen ne elinkeinopoliittiset periaatteet, toiminta-alueet ja menettelytavat, joita kaupungit suunnittelevat ja osin myös toteuttavat yhteistyössä.

Elinkeinostrategiaa valmistellut työryhmä piti tarpeellisena tiivistää kaupunkien elinkeinotoimien keskinäistä yhteistyötä. Yhteistyön koordinointiin nähtiin tarpeelliseksi perustaa kaupunkien elinkeinoasioista vastaavista henkilöistä koostuva johtoryhmä (pks-elinkeino-ryhmä). Tämän lisäksi strategiassa esitetään, että Uudenmaan liiton ja Culminatum Ltd Oy:n kiinteä yhteistyö kaupunkien kanssa on tarpeellista elinkeinopoliittisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Strategiatyöryhmä ei pitänyt tarkoituksenmukaisena uuden seudullisen elinkeino-organisaation perustamista. Työryhmän mukaan yhteiset tehtävät voidaan parhaiten hoitaa jo olemassa olevia toimintamalleja ja osakkuusorganisaatioita kehittämällä. Strategian mukaan osa elinkeinopoliittisista tehtävistä on syytä hoitaa kaupunkikohtaisesti.

Pääkaupunkiseudun elinkeinostrategiassa on kolme keskeistä linjausta:

1. Uusien yritysten syntymisen ja kasvun edistäminen sekä nykyisten yritysten toimintaedellytysten parantaminen
2. Kilpailukykyisten klustereiden ja klusteriyhteistyön tukeminen
3. Kansainvälistymisen edistäminen ja kansainvälisiin investointeihin ja yrityksiin panostaminen

Pks-elinkeino-ryhmän työsuunnitelma 2006-2007 on yhteneväinen näiden linjausten kanssa. Työsuunnitelma koostuu linjauksiin liittyvistä erillisistä toimenpiteistä.

Helsingin seudun innovaatiostrategian toteutumista on seurattu pks-elinkeino-ryhmässä aktiivisesti. Strategiaan sisältyvien 26 toimenpide-ehdotuksen toteutumisesta valmisteltiin seurantaraportti, joka esiteltiin kaupunginjohtajien kokouksessa 26.4.2007.

Toimenpiteiden eteneminen

I (PKS-ES, 2.1) Uusien yritysten syntymisen ja nykyisten yritysten kasvun edistäminen

T1: Yrityshautomotoiminnan strateginen arviointi

Yrityshautomotoiminnan strateginen arviointi -hanke toteutettiin 2007 pks-elinkeino-ryhmän toimeksiannosta. Strategisen arvioinnin tavoitteena oli pääkaupunkiseudulla toimivien yrityshautomoiden toiminnan kehittäminen palvelemaan nykyistä paremmin erilaisia alkuvaiheen yrityksiä. Kaupunkien tuki pyritään kohdistamaan paremmin yhteisen elinkeinostrategian tavoitteisiin eli saamaan alueelle lisää osaamisintensiivisiä ja kasvuhakuisia palvelu- ja teknologiayrityksiä. Tilastollisen tarkastelun keskeisenä tuloksena on, että yrityshautomotoiminnalla on selvästi suotuista vaikutus yritysten tulevaan kasvuun ja kehittymiseen, kun yrityshautomoihin aloittaneita yrityksiä verrataan muualla toimintansa aloittaneisiin samojen toimialojen saman kokoluokan yrityksiin.

Hankkeen ohjausryhmässä olivat kuntien, Uudenmaan TE-keskuksen, Culminatum Ltd Oy:n ja Tekesin edustajat. Hankkeen vastuullisena toteuttajana toimi Culminatum Ltd Oy. Hankkeessa käytetyn tilastollisen arviointimenetelmän kehitti Tekes.

Seudullisen yhteistyön lisääntymisestä hautomotoiminnassa on esimerkkinä se, että Technopolis Ventures (TeVe) toimii tällä hetkellä Espoon Otaniemen lisäksi myös Ruoholahdessa Helsingissä ja Aviapoliksessa Vantaalla.

EU-ohjelmakaudella 2007-2013 kaupungit varautuvat edelleen hautomoiden tukemiseen. Päätökset valtion rahoitusosuudesta ovat vielä auki. Yrityskehitysyhtiöiden kansallisen kehittämishankkeen (YRKE) tuloksia sovelletaan jatkossa hautomotoiminnan kehittämässä. Hautomoiden verkostoitumista ja yhteistyötä lisätään.

T2: Yritysten neuvontapalveluiden kehittäminen

Valtakunnallisen YritysSuomi –hankkeen Uudenmaan ohjausryhmä on nimetty. Ryhmän on asettanut hanketta Uudellamaalla koordinoiva Uudenmaan TE-keskus. Seudulliset yrityspalvelukeskukset on toteutettu kaikissa pks-kaupungeissa. Keskukset tarjoavat palveluja seudun yrittäjille. Seudullisten yrityspalveluiden (YPP) kehittämisessä ja esim. kaupunkien erikoistumisessa tiettyihin palveluihin ei ole vielä edetty valtionhallinnossa meneillään olevien muutosten vuoksi (mm. työvoima- ja elinkeinoministeriön perustaminen on vielä kesken).

T3: Maahanmuuttajien yhteiset yrityspalvelut

Maahanmuuttajien yhteiset yrityspalvelut –hanke toteutuu osana pääkaupunkiseudun kaupunkiohjelmaa. Tavoitteena on kehittää pääkaupunkiseudun yhteinen yrityspalvelutoimintamalli, joka palvelee yrittäjäksi ryhtyviä ja yrittäjyyden alkuvaiheessa olevia maahanmuuttajia. Hankkeessa on selvitetty yhteistyössä kaupunkien yrityspalvelujen, viranomaisten ja tutkijoiden kanssa maahanmuuttajayrittäjyyden tilanne pääkaupunkiseudulla sekä yritysneuvonnan tarve ja haasteet. Maahanmuuttajajärjestöjen kanssa on nyttemmin aloitettu yhteistyö mm. yrittäjyysinformaatiotilaisuuksien järjestämiseksi.

Hankkeen ohjausryhmässä ovat mukana kaupunkien, TE-keskuksen, Espoon ja Vantaan uusyrityskeskusten, NYP yrityspalveluiden ja Culminatum Ltd Oy:n edustajat. Hanke päättyy vuoden 2007 loppuun mennessä. Hanke on edennyt suunnitellusti NYP yrityspalveluiden koordinoimana.

Pääkaupunkiseudun maahanmuuttajien yhteisen yrityspalvelukeskuksen toimintasuunnitelma sekä sen toteutus- ja rahoitusmalli hyväksyttiin hankkeen ohjausryhmässä 19.6.2007. Yrityspalvelukeskuksessa annetaan perusneuvontaa yrittäjiksi aikoville maahanmuuttajille. Se toimii ensikontaktina (ns. Front Officena) yrittäjiksi aikoville maahanmuuttajille. Keskus aloittaa toimintansa Helsingin keskustassa (Kaisaniemenkatu 6 A) samoissa tiloissa Helsingin yritysneuvontakeskuksen, Yritys-Helsingin kanssa vuoden 2008 alussa. TE-Keskus rahoittaa hankkeesta 50% ja kaupungit 50 %.

II (PKS-ES, 2.2) Kilpailukykyisten kasvuklustereiden ja klusteriyhteistyön tukeminen

T4: Osaamiskeskusohjelman 2007-2013 toteutuksen tukeminen

Pks-elinkeinoryhmä tuki Culminatum Ltd Oy:n osaamiskeskusohjelmavalmistelua mm. varmistamalla kaupunginjohtajien allekirjoittaman kaupunkien sitoutumisen osaamiskeskusohjelmaan.

Culminatum Ltd Oy valmisti hakemukset osaamiskeskusohjelmaan syksyn 2006 aikana. Valtioneuvoston päätöksen 7.12.2006 mukaan pääkaupunkiseutu on mukana yhdeksässä osaamisklusterissa:

- Asuminen (kansallinen koordinaattori)
- Digitaaliset sisällöt (kansallinen koordinaattori)
- Elintarvikekehitys
- HealthBio – Terveyden bioklusteri
- Hyvinvointi
- Jokapaikan tietotekniikka
- Matkailu- ja elämystuotanto
- Nano- ja mikrojärjestelmät sekä tulevaisuuden materiaalit (kansallinen koordinaattori 2011-2013)
- Ympäristöteknologia

Pks-elinkeinoryhmä on vaikuttanut siihen, että kaikkien osaamiskeskusten ohjausryhmissä on pääkaupunkiseudun edustus. Kaupunkien edustajat osallistuvat osaamisklusterien toiminnan kehittämiseen ja seurantaan ohjausryhmyöskentelyn kautta. Kaikesta tarvittavasta kuntarahoituksesta vuonna 2007 pääkaupunkiseudun kunnat kattavat yhteensä noin 850 000 euroa.

T5: Osaamiskeskusohjelmaa täydentävät klusteriohjelmat

Pks-elinkeinoryhmän esityksen pohjalta kaupunginjohtajat ovat päättäneet kolmen osaamiskeskusohjelmaa täydentävän klusteriohjelman aloittamisesta. Ohjelmien suunnitelmista ja etenemisestä on informoitu pks-elinkeinoryhmää.

Espoon seudullisen ohjelmisto-ohjelman osalta Espoon kaupunki valmistelee klusterin tukitoimia. Toistaiseksi kaupunki ei ole vastaanottanut hyväksyttävää toimintasuunnitelmaa.

Helsingin seudullisessa KIBS- ohjelmassa Helsingin kaupungin ja Culminatum Ltd Oy:n välinen sopimus on valmisteilla ja ohjelma on käynnistymässä.

Vantaan seudullinen logistiikkaohjelma käynnistyi heti vuoden 2007 alussa Vantaan kaupungin tukemana.

T6: Metropolipolitiikan sisältöihin vaikuttaminen

Pks-elinkeinoryhmän valmistelemat linjaukset sisältyivät pks-neuvottelukunnan keväällä 2007 antamiin linjauksiin, joilla haluttiin vaikuttaa uuden hallitusohjelman metropolipolitiikan sisältöihin. Metropolipolitiikan painopisteet ovat ministeriöiden valmistelussa. Ryhmä pyrkii vaikuttamaan valmisteilla olevaan metropolipolitiikkaan kilpailukykyneuvottelusta.

III (PKS-ES 2.3) Kansainvälisyyden edistäminen ja kansainvälisiin yrityksiin ja investointeihin panostaminen

T7: Kansainvälisen elinkeinomarkkinoinnin edistäminen

Pks-elinkeinoryhmä on osallistunut pääkaupunkiseudun yhteisen markkinointiyhtiön, Greater Helsinki Promotionin (GHP) strategiaprosessiin. Elinkeinoryhmä on myös pidetty ajan tasalla GHP:n toiminnasta liittyen esim. branding-hankkeeseen ja suunnitteilla olevaan pääkaupunkiseudun promootiotyöhön.

T8: Kaupunkien kansainvälisen verkostopääoman yhteiskäyttö

Kaupunkien kansainvälisen verkostopääoman yhteiskäytöstä on keskusteltu pks-elinkeinoryhmässä vuoden 2007 aikana. Seudullisesta yhteistyöstä toivotaan lisää vaikuttavuutta kv-aktiviteetteihin. Tavoitteena on mm. vahvempi yhteisten kv-verkostojen hyödyntäminen, edustaminen ja edunvalvonta, koordinoitu kv-palvelujen tarjonta sekä yhteistoiminta kv-viestinnässä ja –markkinoinnissa. Seudun kansainvälisellä markkinointiyhtiöllä GHP:llä on tässä tärkeä rooli. Kansainvälisissä projekteissa on toimittu yli kuntarajojen ja projekteihin on osallistunut yrityksiä kaikista kunnista.

T9: PKS-yhteistyön syventäminen matkailuun ja suur tapahtumiin liittyen

Pks-yhteistyön syventäminen matkailuun ja suur tapahtumiin liittyen on käynnistetty Helsingin matkailu- ja kongressitoimiston strategiatyön pohjalta. Tavoitetta tukee myös Matkailun ja elämystuotannon osaamiskeskuksen toiminnan käynnistyminen vuoden 2007 alusta.

Pks-seudun kaupunkien matkailua edistävät toimenpiteet täydentävät toisiaan ja kaupungit kehittävät matkailua kaupunkien omia vahvuuksia hyödyntäen. Tavoitteena on edistää yhteisin toimenpitein pääkaupunkiseudun kilpailukykyä kasvua lisäämällä matkailullista vetovoimaa, tehostamalla markkinointiyhteistyötä, kehittämällä neuvontapalveluja ja lisäämällä palvelujen saavutettavuutta sekä edistämällä matkailu-yrittäjyyttä. Kaupungit kehittävät suurten tapahtumien hankinnassa ja merkittävässä matkailun kansainvälisissä projekteissa yhteistyötä Greater Helsinki Promotion Oy:n kanssa. Tavoitteena on laatia pääkaupunkiseudun matkailun kehittämissuunnitelma vuonna 2008.

T10: Vahvistetaan pääkaupunkiseudun kansainvälistä lähialueyhteistyötä

Helsingin kaupunki on perustamassa Pietariin ”Helsingin edustustoa”. Toimiston hallinnointia varten kaupunki on perustanut myös yhtiön (Helsinki Abroad Ltd Oy). Helsinki-keskukseen liittyviä seudullisia yhteistyömahdollisuuksia ja yhteistyön muotoja tullaan selvittämään myöhemmin tarkemmin.

Lisäksi pks-kaupunkiohjelmassa on toteutettu ”Tieteen ja taiteen kaksoiskaupunki Helsinki-Tallinna” –hanketta pääkaupunkiseudun ja Tallinnan välillä. Pääteemoina ovat olleet hyvinvointi, kaupunkitutkimus sekä taide, media ja muotoilu. Hanke päättyy vuoden 2007 lopussa.

Seudullisen lähialueyhteistyön vahvistaminen tulee pks-elinkeinoryhmässä harkittavaksi uudestaan vuoden 2008 aikana.

IV PKS-elinkeinopolitiikka 2008 –

T11: Linjataan pääkaupunkiseudun yhteisen elinkeinopolitiikan painotukset vuodelle 2008

Pääkaupunkiseudun yhteisen elinkeinopolitiikan painotukset muodostuvat syksyllä 2008 valmistuvan pks-kilpailukykystrategian kautta.

Helsingin metropolialueen kilpailukykystrategia

Pks-elinkeinoryhmä sai pääkaupunkiseudun kaupunginjohtajilta 26.4.2007 toimeksiannon Helsingin seudun kilpailukykystrategian valmistelusta ja toteutuksesta. Kaupunginjohtajien päätöksen mukaan pks-elinkeinoryhmä määrittelee kilpailukykystrategiaan kuuluvat asiat ja laatii ehdotuksen kokonaisuuden toteuttamisesta ja rahoittamisesta. Strategian valmistelu aloitetaan syksyllä 2007 ja strategiaprosessi pyritään toteuttamaan pääosin alkuvuoden 2008 aikana. Strategiatyötä ohjaa pks-elinkeinoryhmä. Culminatum Ltd Oy fasilitoi strategiaprosessia.

Strategia tukee pääministeri Vanhasen hallituksen ohjelmassa asetettuja linjauksia. Ohjelmassa linjataan, että pääkaupunkiseudun erityiskysymyksiä varten käynnistetään metropolipolitiikka, jolla ratkaistaan alueen maankäytön, asumisen ja liikenteen ongelmia, edistetään elinkeinopolitiikan ja kansainvälistymisen toteutusta sekä ehkäistään syrjäytymistä.

Strategian tavoitteena on määritellä metropolialueen kilpailukyvyn kannalta tärkeitä kehittämisen painopistealueet ja tarvittavat toimenpiteet. Strategian lähtökohtana on Helsingin seudun visio, innovaatiostrategia, pks-elinkeinostrategia sekä kaupunkien omat elinkeino- ja muut kilpailukykyteeman kannalta tärkeät strategiat, suunnitelmat ja ohjelmat. Kyseessä on monitoimijastrategia, johon osallistuu kaupunkien, Culminatum Ltd Oy:n ja Greater Helsinki Promotion lisäksi sellaisia tahoja, jotka ovat halukkaita sitoutumaan strategiatyöhön ja strategian toteuttamiseen. Kaupunkien rooli on keskeinen sekä strategiaprosessissa että toimenpiteiden toteuttamisessa. Strategian tarkoituksena on määritellä kaupunkien yhteiset tavoitteet ja omat konkreettiset toimenpiteet pääkaupunkiseudun kilpailukyvyn edistämiseksi.

Strategiatyön tavoitteena on konkretisoida Helsingin seudun visio, jonka mukaan *pääkaupunkiseutu on kehittyvä tieteen, taiteen, luovuuden ja oppimiskyvyn sekä hyvien palvelujen voimaan perustuva maailmanluokan liiketoiminta- ja innovaatiokeskus, jonka menestys koituu asukkaiden hyvinvoinnin ja koko Suomen hyväksi. Metropolialuetta kehitetään yhtenäisesti toimivana alueena, jossa on luonnonläheinen ympäristö ja hyvä asua, oppia, työskennellä sekä yrittää.*

Kilpailukykystrategian budjetti on noin 300 000 euroa ja siihen haetaan mm. EAKR-ohjelman toimintalinjan 4 rahoitusta 17.12.2007 päättyvässä haussa.